

«قوانین و مقررات کاربرد می داور می»

از نظر تاریخی تا قبل از تشکیل دولت، حل و فصل اختلافات در جوامع بشری برعهده معتمدین و ریش سفیدان و گاه قدرتمندان بوده است. در عصر حاضر و در پرتو اندیشه های برآمده از حقوق اساسی بویژه نظریه تفکیک قوا، این مهم در شمار وظایف ذاتی دولت قرار گرفته (قوه قضائیه) و داوری، همواره استثنایی بر صلاحیت دادگاه های دادگستری تلقی شده است. بدین ترتیب رجوع به قضاوت شخص ثالث در مقام کدخدانمنشی و سازش و میانجی گری همواره وجود داشته و وجود دارد، اما داوری به معنای یک شیوه رسیدگی حقوقی- اما آسان و منعطف- در بین رسیدگی قضایی و بدیل آن، پدیده تازه تری است. امروزه، با توجه به چالش های پیش روی رسیدگی قضایی در دادگاه های دولتی از یک طرف، و گستردگی و پیچیدگی دعاوی و اختلافات حقوقی - بویژه دعاوی تجاری داخلی و بین المللی - از طرف دیگر، نهاد داوری رونق تازه ای گرفته و گونه ای از بازگشت نظام مند به داوری به عنوان قضاوت خصوصی و غیر دولتی را تجربه می کنیم (داوری در مفهوم مدرن).

ورود ساز و کار داوری به عنوان یک شیوه حقوقی حل و فصل دعاوی در نظام حقوقی ایران به عصر قانون نویسی بر می گردد و قدمتی بیش از یک قرن دارد. در پنجاه سال گذشته، داوری ابعاد حقوقی و فنی جدیدی پیدا کرده و جایگاه مهم تری یافته و در بسیاری از موارد، دیگر بدیل و جایگزین رسیدگی قضایی نیست، بلکه شیوه منحصر به فرد حل و فصل دعاوی است، مانند داوری در دعاوی تجاری بین المللی یا دعاوی تخصصی. امروزه استفاده از داوری به عنوان شیوه ای مطمئن، کارآ، سریع تر و ارزان تر برای حل و فصل اختلافات مورد توجه و تأکید همگان به ویژه قوه قضائیه می باشد و به دنبال رونق و ترویج داوری می باشد. رونق داوری مستلزم آموزش و ترویج است.

در مورد آموزش داوری نشانه های خوبی وجود دارد. هرگاه که دوره ای آموزشی در حوزه داوری برگزار می گردد، شاهد استقبال انبوهی از مشتاقان، فعالان و متخصصان عرصه حقوق (از وکیل و قاضی و مشاور حقوقی گرفته تا کارشناسان و فعالان اقتصادی و مدیران کسب و کار) می باشیم. این، نشان بزرگی است از اقبال و استقبال نسبت به داوری، و پیام سترگی است به سیاست گذاران و دست اندرکاران امور حقوقی و قضایی که تلاش کنند این نیاز و انتظار را با برنامه ریزی علمی و عملی صحیح برآورند. و اما در مورد ترویج داوری، تجربه سالهای متمادی فعالیت و اشتغال در این عرصه، بر نگارنده روشن کرده که این نهاد بیش و پیش از آنکه از طریق قانونگذاری مکرر و یا اقدامات بخشنامه ای و تحمیلی و با تبلیغات، تداوم و ترویج یابد نیازمند فرهنگ سازی و آموزش سه گروه است: استفاده کنندگان از خدمات داوری (مردم- فعالین اقتصادی)، دست اندرکاران انجام داوری (حقوقدانان- وکلا- مدیران حقوقی) و بالاخره آموزش قضات دادگستری که در پایان فرایند داوری و در مرحله اجرای رأی داوری، فرصت اظهار نظر و تصمیم گیری نسبت به رأی داور می یابند. دامن سخن در این زمینه فراخ است و مجال اندک.

ای دریغا وقت خرمنگاه شد

لیک روز از بخت ما بیگانه شد

وقت تنگ است و فراخی این کلام

تنگ می آید برو عمر دوام

باری، آموزش و ترویج داوری مقدمات و لوازمی هم دارد. یکی از مقدمات اولیه این کار، دانستن چارچوب ها و ضوابط قانونی حاکم بر این نهاد و نیز تسلط بر مقررات و قوانین داوری است. این مجموعه که حاوی پرمراجعه ترین قوانین و مقررات و قواعد است، در همین راستا گردآوری شده و هدف از آن سهولت دسترسی به مهم ترین مقررات و قوانین داوری (موردی- سازمانی- بین المللی) است.

از قضات و وکلا و حقوقدانان علاقمند به حوزه داوری انتظار داریم که در جهت تکمیل و بهبود این مجموعه، مساعدت نمایند و نواقص کار را تذکر دهند.

لازم می دانم از تلاش و همکاری جناب آقای دکتر سید مفید کلانتریان که در مقام احصاء و گردآوری این مجموعه همواره همراه بودند و نیز از آقای حسین محبی و سرکار خانم فرشته شیخوند که در پیگیری و آماده سازی و ویرایش اثر همکاری نمودند، تشکر نمایم.

فهرست

بخش اول: داوری موردی

- از قانون آیین دادرسی مدنی (باب هفتم - داوری) ۵
- آیین نامه تعرفه دستمزد داوران ۱۰

بخش دوم: داوری سازمانی

- مرکز داوری اتاق ایران ۱۲
- نمونه شرط داوری مرکز ۱۲
- از قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران (ماده ۵) ۱۳
- قانون اساسنامه مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران ۱۴
- قواعد داوری مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران ۱۶
- آیین نامه هزینه های داوری ۳۳
- آیین نامه تشکیلات مرکز داوری اتاق ایران ۳۷
- مرکز داوری منطقه ای تهران ۴۳
- موافقتنامه تشکیل مرکز داوری منطقه ای تهران ۴۳
- قواعد مرکز داوری منطقه ای تهران ۴۶
- مقررات داخلی مرکز داوری منطقه ای تهران ۵۷
- هیأت داوری خصوصی سازی ۵۹
- از قانون برنامه پنجساله سوم توسعه (مواد ۲۰ تا ۲۴) ۵۹
- آیین نامه اجرایی ماده ۲۱ قانون برنامه سوم توسعه ۶۰
- قانون برنامه پنجساله چهارم توسعه (ماده ۹) ۶۱
- از قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه (بند و ماده ۲۱۱) ۶۲
- از قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (مواد ۳۰ و ۹۱) ۶۳
- آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل جلسات و چگونگی اتخاذ تصمیمات هیئت داوری (موضوع ماده «۲۱» تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در ماده ۳۰) ۶۴
- هیأت داوری بورس و اوراق بهادار ۶۷
- از قانون بازار بورس اوراق بهادار (مواد ۳۶ و ۳۷) ۶۷

بخش سوم: داوری تجاری بین المللی

- قانون داوری تجاری بین المللی ۶۹
- قانون الحاق دولت به کنوانسیون نیویورک (۱۹۵۸) در باب شناسائی و اجرای احکام داوری خارجی ۷۸

بخش چهارم: سایر قوانین و مقررات مربوط به داوری

- قانون راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشور ۸۳
- از آئین نامه معاملات شهرداری تهران (ماده ۳۸) ۸۵
- از قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری (مواد ۲۸، ۲۹ و ۳۰) ۸۶
- آیین نامه اجرایی تبصره ذیل ماده ۲۸ قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری ۸۷
- از قوانین اجرای احکام مدنی (ماده ۲۸) و نحوه اجرای محکومیت های مالی (ماده ۲۷) ۸۸
- از قانون اساسی (اصل ۱۳۹) ۸۹
- نظرات و تفسیرهای شورای نگهبان از اصل ۱۳۹ قانون اساسی ۹۰
- تصویب نامه هیأت وزیران در مورد داوری و مصالحه دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی ۹۵
- تصویب نامه هیأت وزیران درباره تفویض اجازه ارجاع دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی به داوری به کمیسیون امور زیربنایی و صنعت ۹۶
- تصویب نامه هیأت وزیران در مورد اصل ۱۳۹ قانون اساسی ۹۷
- از قانون بخش تعاونی اقتصاد (ماده ۵۷) ۹۸
- تصویب نامه هیات وزیران در مورد طرح های عمرانی ۹۹
- از شرایط عمومی پیمان (ماده ۵۳) ۱۰۰
- از قانون پیش فروش ساختمان (ماده ۲۰) ۱۰۱
- رأی هیأت عمومی دیوان در خصوص ابطال مصوبه ۱۶۸۶۹۲/ت/۳۶۹۵۹هـ-۱۶/۱۲/۱۳۸۵ هیأت وزیران ۱۰۲